SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 207. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 30, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го ЖОВТНЯ 1993. Ч. 207. РІК С.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ВИБОРІВ

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 27-го жовтня, в Будинку Кіно відбулися збори засновників передвиборчої плятформи „Демократичний центр — вибір-94". Обговорено плятформу передвиборчої коаліції та можливу стратегію і шляхи фінансування.

На зборах були присутні переважно представники об'єднання „Нова Україна", керівник „Нової України" Володимир Гриньов, голова Демократичної Партії України Володимир Яворівський, керівник Трудового Конґресу України Анатолій Матвієнко. На зборах складено список кандидатів, до якого можуть бути внесені інші кандидатури, якщо на це погодяться засновники коаліції.

Надійшло повідомлення з Харкова про створення там передвиборчого бльоку з центристських та лівоцентристських політичних організацій — Громадського Конґресу України, Партії Праці України. Вони зформують єдиний список кандидатів до органів законодавчої і виконавчої влади. Виборча плятформа бльоку базується на засадах зміцнення СНД, шляхом створення економічного, дипломатичного, військового та гуманітарного союзів. В розбудові Української держави бльок обстоюватиме принцип федеративно-земельного устрою. Експерти передбачають, що невдовзі цей бльок може поширитися за рахунок соціялістів, комуністів та „Нової України".

У Києві на пленумі Асоціяції Українських Правників ухвалено створити єдиний демократичний бльок до виборів і максимально включити професійних правників для участи в праці нового парляменту.

Керівництво Народного Руху України для підготови передвиборчої програми запрошує науковців, юристів, працівників Незалежного дослідного навчального центру „Демократичні Ініціятиви". НРУ створює Об'єднання демократичних сил „Вибори-94" спільно з іншими демократичними партіями та організаціями, які вимагають ухвалення мажоритарно- пропорційної системи.

Всенародний Рух України виступає як самостійна масова організація, відкрита для співпраці з іншими державотворчими організаціями. У виборах підтримуватиме кандидатів від трудових колективів, які є членами організації або підтримують засади, на яких побудований Всенародний Рух України. На реґіональному рівні ВРУ бльокуватиметься з Конґресом Національно-Демократичних Сил, Українською Республіканською Партією та Демократичною Партією України. Він виступатиме за відхід від системи рад та утвердження єдиної виконавчої влади, за унітарність України і за ратифікацію Старт-1.

Президент України Леонід Кравчук, виступаючи в парляменті 21-го жовтня, сказав, що виборча система в Україні повинна бути змішаною, з нахилом в бік мажоритарної. „Якщо ми зупинимося на ідеї партійних списків, то партійні лідери, які нині каламутять Верховну Раду, знову потраплять до парляменту, а люди вимагають від нас, щоб парлямент працював, ухвалював закони". Президент закликав орієнтуватися на центристський бльок, який, на його думку, виведе „на еволюційний шлях розвитку". Які саме сили він вважає центристськими, Президент не уточнив. Про свій центризм сьогодні заявляють і націонал-демократи, і ліберальні демократи, до яких Президент Кравчук не дуже прихильний. Очевидно, центристськими він вважає такі організації, як Трудовий Конґрес України, Партія Праці України, Громадський Конґрес України тощо.

РОЗГЛЯНУЛИ ПИТАННЯ ПРО ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Київ (УНІАР). — Тут відбулася міжнародна конференція п. з. „Єдине економічне співтовариство: Проблеми розвитку ділових відносин". Участь взяли керівники Міністерства Зовнішніх Економічних Зв'язків України, Міністерства Фінансів, Національного Банку, Міжнародного арбітражного суду при Торгово-Промисловій Палаті України, Міжнародного адвокатського бюра ВІМ, а також представники амбасад і консулятів Німеччини Австрії, Альжиру, Бельгії, Болгарії, Великобританії, Ізраїля, Індії, Канади, Еспанії та інших країн.

Учасники конференції розглянули структури світового ринку та його потреби, а також місце України у міжнародній торгівлі, особливості міжнародного господарського права, інвестиційної політики в Україні і оподаткування зовнішньоекономічної діяльности. Укладено низку бизнесових контрактів.

Присутніх ознайомлено з указом Президента України Леоніда Кравчука про випуск державних товарових зобов'язань ресурсів України. Міністерство Фінансів України готує ці товарові зобов'язання з метою включення грошей закордонних інвесторів для модернізації промисловости, впровадження передових технологій, стабілізації економіки, збільшення експортного потенціялу України та забезпечення державної ґарантії використання чужоземних капіталів.

Державні товарові зобов'язання національних ресурсів України — це майнові зобов'язання України перед покупцями. Кожне зобов'язання коштуватиме 25 міл. ам. дол. в ЗСА. Власник зобов'язання отримуватиме сім відсотків річно. А в разі неспроможности України розплатитися готівкою, отримає також рухоме або нерухоме майно, яке перебуває у державній власності: землю, будинки тощо.

Українська держав зобов'язується на час дії цих зобов'язань не випускати інших цінних паперів, де під заставу віддається землю, житлові та промислові споруди й інше майно. Зобов'язання продаватимуть і купуватимуть через спеціяльних аґентів, тож, очевидно, імена майбутніх господарів довго будуть оповиті таємницею.

ЛІТЕРАТУРНА ВЕЧІРКА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — 20-ий Відділ СУА ім. Олени Теліги влаштовує літературну вечірку, присвячену „Руській Трійці". Вечірка відбудеться у суботу, 6-го листопада, в приміщенні УОК Центру у Філядельфії. Початок о год. 4-ій по полудні.

Шукають українську ідею в економіці

Київ (УНІАР). — У приміщенні Державної бібліотеки України відбулося перше засідання економічно-політичного дискусійного клюбу „Українська ідея в економіці". Мета створення клюбу — виявити головну ідею економічної реформи.

Науковий керівник клюбу Богдан Конвай вважає, що громадяни України повинні знати ставлення кожної із 29-ох зареєстрованих партій до шляхів і способів запровадження економічної реформи.

З аналізою існуючої економічної ситуації виступив президент Аасоціяції соціяльно-економічних досліджень, менаджменту та проґнозування академік Академії Наук Вищої Школи Веніамин Сікора.

Як уже інформовано, на сесії Верховної Ради України 21-го жовтня Президент України Леонід Кравчук виступив з промовою на тему національної безпеки. Віддавши належне тому, що для забезпечення національної безпеки потрібні узгоджені дії всіх органів влади, взаємодія з країнами СНД, інтерґрація в Европу і світ без порвання старих економічних зв'язків, Л. Кравчук все ж наголосив, що найбільшою загрозою вважає занепад економіки.

„Ми повинні знайти модель для України", — сказав Президент Кравчук, додавши, що вважає помилковими намагання побудувати в Україні капіталізм зразка XX століття. На його думку, тільки власний український модель допоможе подолати економічну і політичну кризу.

АДМІНІСТРАТОРИ В НТШ

Ню Йорк. — Шість керівних академічних адміністраторів Університету „Києво-Могилянська Академія", які перебувають на десятиденному стажуванні в Ратґерському університеті та проходять спеціяльний вишкіл, що включає працю побіч високопоставлених осіб в Ратґерсі, доповідатимуть про проблеми і будні першого сучасного незалежного університету України. Доповіді відбудуться в НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку, у суботу, 6-го листопада, початок о год. 5-ій по полудні.

В Росії дозволено вільний продаж землі

Москва. — Як інформує агентство Ассошієйтед Пресс, в середу, 27-го жовтня, російський президент Боріс Єльцин спеціяльним указом дозволив вільно продавати і купувати землю.

Коментуючи цю подію, пресовий секретар президент та Анатолій Костіков сказав: „В такий спосіб покладено край пережиткам комуністичного режиму і відкинуто останні перешкоди на шляху створення в Росії справжнього ринку". Указ ґарантує недоторканість земельної власности. „Земля не може бути конфіскована без відповідної компенсації згідно з ринковою ціною", — підкреслено в документі.

Того ж дня, в середу, Б. Єльцин призначив час виборів у місцеві ради. Вони проходитимуть від грудня цього року до червня 1994 року. Права їх тепер буде обмежено. Ради вибиратимуться на два роки, їхніми головними обов'язками будуть податки і місцевий бюджет. Місцеві адміністрації не будуть підлягати радам, однак також вибиратимуться прямим голосуванням.

Оприлюднено також, якою буде структура нового російського парляменту — Федеральних зборів. В ньому, між іншим, не передбачено місця спікера — щоб унеможливити в майбутньому протистояння між ним і президентом. Кожну з двох палат очолюватиме свій голова.

„ЛЬВІВСЬКИЙ ВЕЧІР" У ВОРРЕНІ

Воррен, Миш. — Дітройтська Окружна Рада СУА влаштовує „Львівський вечір" у суботу 6-го листопада, в залі церкви св. Йосафата у Воррені, Миш. Початок о год. 6-ій вечора. Різноманітна програма включатиме „львівську вечерю". Вступ — 20 дол. Дохід призначений на українську пресу. Телефон для інформацій (313) 755-6855.

ЛІДЕРИ ЕС ОБҐОВОРЮЮТЬ МАЙБУТНЄ ЕВРОПИ

Брюссель, Бельгія. — Як інформує аґентство Ассошієйтед Пресс, тут у п'ятницю, 29-го жовтня, почалася зустріч делеґацій країн, які входять у Европейську спільноту. Згідно з Маастріхтським договором ця організація, котру також називали Спільним ринком, у найближчі дні має перетворитися у більш широку співдружність — Европейський союз. Це потягне за собою маштабні зміни в багатьох галузях европейського життя. Плянується, що до кінця сторіччя членами нової співдружности стануть також країни Центральної Европи і Скандинавії, у висліді населення „єдиної Европи" становитиме понад 400 міл. осіб, які користуватимуться спільною валютою.

На теперішній зустрічі представники Спільного ринку обговорять цілий ряд практичних питань — від назви майбутнього союзу до місця розташування єдиних европейських інституцій. Зокрема належить вирішити, де розміститься Европейський валютний інститут, який стане основою майбутнього Центрального банку єдиної Европи. Канцлер Німеччини Гельмут Коль вважає, що авторитет його країни і вплив німецького Центрального банку є запорукою, що фінансовою столицею Старого Світу буде Франкфурт. Раніше на цю ролю претендував Лондон, однак його шанси звелися нанівець ще восени минулого року, коли фунт стерлінґів вийшов з єдиної валютної системи. І англійці не шкодували за цим. Вони, як і данці, покищо не мають наміру приєднуватися до спільної фінансової структури і навіть не плянують посилати своїх представників для участи в діяльності єдиного банку Европи.

Постійного місця потребують дев'ять нових загальноевропейських інституцій, наприклад, Аґентство в питаннях медицини, Центр контролі лікарських препаратів, Аґентство ветеринарної інспекції та інші. За ці місця ведуть боротьбу всі країни — члени нового союзу.

Крім згаданих питань, на зустрічі в Брюсселі йде мова про гострі політичні проблеми Европи, зокрема про ґарантії безпеки для миротворчих сил ООН в Боснії і Герцеґовині.

У СВІТІ

КИЇВСЬКА „Українська Газета" оприлюднила „взірець", який варто мати на увазі, вибираючи майбутнього президента України. До п'яти головних якостей належать: патріотизм щодо своєї нації і справедливість щодо представників інших народів в українській державі; висока культура, освіта і толерантність; фаховість в економіці або політиці; поміркованість, гнучкість і водночас рішучість в обороні національних інтересів держави; бездоганність родинного життя. На думку експертів „Української Газети", таким вимогам відповідають покищо три кандидатури: Ігор Юхновський, Іван Плющ і Леонід Кравчук.

ДВА ДНІ ТОМУ в польському місті Любліні закінчилася міжнародна конференція на тему „Національне і релігійне самовизначення і становище національних та релігійних меншин у Центрально-Східній Европі". Її метою було сприяти поборенню міжетнічних та міжконфесійних непорозумінь і конфліктів, неґативних стереотипів, спричинених певними історичними умовами. Помітне місце в доповідях займали українсько-польські стосунки. У праці конференції взяли участь науковці з 14 країн европейського реґіону, в тому числі і з України, зокрема представники української амбасади в Польщі і священики.

ПРЕДСТАВНИКИ НІМЕЦЬКОГО уряду категорично засудили американські наукові досліди, спрямовані на створення „штучної людини". Йдеться про спробу вчених розділити людський ембріон і таким чином дістати його дуплікат. „Подібні експерименти суперечать німецькому законодавству, в нас вони викликають особливу відразу після жахливих дослідів, які проводили на людях лікарі-нацисти", — заявив міністер охорони здоров'я Німеччини Горст Зеєгофер.

В КАЗАХСЬКІЙ СТОЛИЦІ Алма-Аті відбулися переговори між президентом Казахстану Нурсултаном Назарбаєвим і президентом Ірану Алі Акбаром Рафсанджані. Відтак на спільній пресовій конференції вони розповіли про висліди їхньої зустрічі. До підписаних у минулому році 15 казахсько-іранських документів на цей раз додалося ще дев'ять. Невдовзі товарообмін між двома державами досягне 1 біл. дол. Казахи будуть Каспійським морем постачати для іранців вугілля і зерно, також заплянована будівництво труби, якою потече в Іран казахська нафта.

У ЗАЯВІ ЛІБІЙСЬКИХ опозиціонерів, оприлюдненій у єгипетській столиці, повідомляється, що влада Лібії засудила на кару смерти „десятки якщо не сотні повстанців". Представник Національного фронту порятунку Лібії Мохаммед Жібріль на зустрічі з журналістами в Каїрі, між іншим, сказав: „Ми звертаємося до міжнародних організацій з проханням втрутитися і не дозволити диктаторові на криваву розправу над його противниками". Надходять свідчення, ще не підтверджені, що Каддафі ще не скрізь вдалося придушити повстання військових. Декілька збройних формацій рухаються в напрямі Тріполі, лібійської столиці.

У СЕРЕДУ, 27-ГО ЖОВТНЯ, італійські органи охорони порядку заарештували сім бойовиків лівацької терористичної організації „Червоні бригади", які у вересні цього року здійснили збройний напад на американську військову базу в місті Авіяно. На думку працівників італійських спецслужб, в країні продовжують діяти декілька десятків членів „Червоних бригад" і є свідчення, що в останній час вони поповнюються за рахунок кримінальних злочинців та мафіозних структур.

ФІКРЕТ АБДІЧ, лідер мусулманського скупчення в районі міста Біхача на північному заході Боснії, проголосив себе президентом республіки і закликав урядове військо підтримати його. З останніх інформацій стало відомо, що військове командування в Сараєві відмовилося виконувати накази Ф. Абдіча і запевнило, що залишиться вірним президентові Алії Ізетбеґовічу.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 27-ГО ЖОВТНЯ, нове нещастя навістило ЗСА, цим разом у південній Каліфорнії, де гарячі поривчасті вітри з пустині з нестримною швидкістю сприяли поширенню пожеж, що на своєму шляху поруйнували сотні житлових домів та інших структур і примусили евакуватися сотні тисяч осіб. Пожежі без стриму поширились по шести повітах від місцевости Вентура до мехіканської границі. Стейтові чинники наглої служби твердять, що це найгірший спалах пожеж у цьому реґіоні за останніх шість років, на поборювання якого направлено 40 бриґад робітників і понад 200 пожежних машин з північної та центральної Каліфорнії на допомогу перевтомленим місцевим пожежникам. При кінці дня 57,180 акрів було під вогнем, якого не можна було зупинити, 19 осіб, включно з пожежниками були поранені, смертних випадків не зголошено. Губернатор стейту проголосив у цих повітах надзвичайний стан.

АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНКА — учасницею нетрадиційної мистецької виставки, яку відкрито в Києві у культурному центрі „Український Дім". Виставка складається з творів — скульптура Аки Перейми (ЗСА) та художниці Емми Андрієвської (Німеччина). Душа в кольорі і формі – так можна схарактеризувати яскраві незвичайні праці, що ніби продовжують традиції дохристиянської доби українського мистецтва. Для висловлення світогляду художниці добирають ориґінальних засобів — техніка електрозварювання — в творчості Аки Перейми та графіка Емми Андрієвської, яка суперечить академічним канонам живопису. „Україна єдина поки єдині українці всього світу, бо мистецтво — понад негараздами сьогодення", — такими словами підкреслив значення виставки голова Комісії Верховної Ради з питань культури та духового відродження Лесь Танюк.

КОМАНДИР НЕВДАЛОГО наскоку-облави у Моґадішу 3-го жовтня у своєму листі до президента Билла Клінтона всю вину тієї невдачі взяв на себе. Генерал-майор Вілліям Ґеррісон своєю заявою дещо притупить гостру критику Уряду ЗСА за цей невдалий наскок, де згинуло 18 американських вояків, а 75 було поранено.

КОЛИШНІЙ СЕКРЕТАР Державного департаменту Александер Гейґ, мол., дуже невдоволений політикою Уряду президента Билла Клінтона щодо Китаю. Такі думки він висловив публічно, перебуваючи в Пекіні на початку жовтня, куди він поїхав, щоб представити китайському керівництву нового президента фірми Юнайтед технолоджіс. А. Гейґ твердить, що такою поведінкою ЗСА втратить Китай знову, штовхаючи нових китайських керівників до „анти-американізму". Він запитує: „Яке ми маємо право говорити світові, що вони мусять пристосуватися до американських вимог людських прав?" Він уважає, що „прийшов час змінити тактику" супроти Китаю.

ПІСЛЯ ТОГО, як Сенатська комісія для справ етики та сенатор Роберт Пеквуд не могли дійти до порозуміння в справі судового зарядження щодо передання його щоденників до перегляду, провідник більшости сенатор Джордж Мічелл з цього приводу назначив на понеділок, 1-го листопада, наради повного Сенату для обговорення цього питання. Бо згідно з твердженням сенатора Р. Пеквуда, республіканця з Ореґону, обвинуваченого у невідповідній поведінці у відношенні до жінок, щоденники є приватною власністю, а крім того там є записки про інших сенаторів та конгресменів.

ПРИБЕРЕЖНА ОХОРОНА ЗСА врятувала 17 кубинців, які мали намір на невеликому човні доплисти до берегів Фльориди. Кубинські втікачі провели три дні у відкритому океані без харчів і питної води. У човні було чотири жінки, п'ятеро чоловіків і восьмеро дітей.

Американсько-українська співпраця була темою конференції у Вашінґтоні

Вашінґтон, Д. К. (Г. Колесса). — Понад 250 осіб взяло участь у сесіях конференції Вашінґтонської Групи (Асоціяції Українських Американських Професіоналістів Вашінґтону — ТВҐ), що проходила 8—10-го жовтня ц. р. в Конференційному центрі університету Джорджтавн. Тематика конференції — „Сприяння американсько-українському співпартнерству" визначила і головну її ціль — привабити західних підприємців та бизнесменів до інвестування в Україну, а уряди західних країн — до участи в перебудові економічної та політичної систем України. Предметом обговорення стали також проблеми культурного обміну, удосконалення засобів масової інформації в Україні та можливості співпартнерства у цій ділянці, як рівно ж огляд діяльности та перспектив українсько-американських і українсько-канадських організацій бизнесменів та підприємців.

Під час зустрічі в амбасаді України (зліва): В. Міллер, О. Білорус, д-р З. Бжезінскі.

Згідно з традицією привабления до участи у конференції промовців високого калібру особливим гостем прийняття в амбасаді України з нагоди відкриття конференції став д-р Збіґнєв Бжезінські, дорадник колишнього президента ЗСА Дж. Картера з питань національної безпеки, відомий науковець-аналіст арени Східньої Европи, а головним промовцем на початку конференції був перший амбасадор ЗСА в Україні д-р Роман Попадюк. В сесіях конференції також виступили заступник посадника міста Харкова Леонід Рубаненко, народний депутат України та член Комісії з питань оборони та державної безпеки України Ігор Деркач і понад 30 представників державних, бизнесових, громадських та приватних організацій ЗСА, України та Канади.

Конференція розпочалася у п'ятницю, 8-го жовтня, прийняттям в імпозантній амбасаді України. На ньому виголосили привітання президент Вашінґтонської Групи Микола Баб'як, голова Комітету прийняття Лариса Чопівська, амбасадор України Олег Білорус та нещодавно призначений Сенатом новий амбасадор ЗСА до України Віллям Міллер. Основною атракцією вечора була зустріч із гостем, д-ром Збіґнєвом Бжезінським, який передбачив розпад СССР і говорив про це на першій конференції ТВҐ в 1986 році.

„Поява України як окремої держави, — сказав д-р Бжезінскі, — є історично вагомою подією, яка змінила карту Европи. Якщо Україна зможе існувати, то це трансформує Росію і вперше за багато століть пере-

(Продовження на ст. 3)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA:(201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.(201) 434-0237 (201) 434-0807. (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $ 40.00. на півроку —$22.00.на 3 місяці—$12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно.За кожну зміну адреси—$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.—
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P O Box 346 Jersey City, N.J. 07303.

Перше Листопада 1918

Першолистопадовий переворот у Львові, продемонстрований вивішенням синьо-жовтого прапору на щоглі міської ратуші, належить до історії. З хвилиною, як відродилася українська держава на соборних землях від Попраду по Дін — втратило значення проголошення Західньо-Української Народної Республіки. Бої на вулицях Львова, бої за Львів і його облога, відворот імпровізованого українського війська, світлий епізод наступу Української Галицької армії під проводом генерала Грекова, відворот за Збруч, наступ з'єднаних українських армій і здобуття Києва, відворот відтіль, війна на два фронти — проти російських большевиків і проти білої армії генерала Денікіна, безславний договір УГА з Денікіном, другий такий безславний договір про створення Червоної Української Галицької Армії, Зимовий похід і врешті перехід решток УГА до Польщі та кінець Української Народної Республіки, коли в листопаді 1920 року перестав існувати реґулярний воєнний фронт військ УНР — все воно належить до досліджування істориками.

Усе воно в тисячолітній історії України, яку розпочинаємо чи-то від леґенди про прихід варягів у Україну чи від перших князів династії Рюриковичів — все воно давня й прадавня історія, яку мало хто із сучасного покоління знає і мало хто тими давноминулими подіями цікавиться. А все ж, живуть ще — хоч їх дуже мало — свідки Листопадового перевороту й існування Західньо-Української Народної Республіки і живучі ще свідки мають глибокий сантимент до цього Листопадового Зриву, як його назвав Кость Левицький. Відгук цих подій залишиться у проблемі психології двох віток українського народу — наддніпрянської і наддністрянської. Недавно одна доповідачка на форумі Наукового Т-ва ім. Шевченка в Ню Йорку, доцентка Львівського Університету, твердила, „що психологічного Збруча вже нема". Чи справді так? Чи справді вирівнялися психіки згаданих двох віток одного народу, які віками перебували під різними чужинецькими окупаціями і набиралися прикмет і хиб від різних державних систем і від різних окупантських культур.

Немає сумніву, що в Галичині існує глибша національна свідомість, бо від упадку Галицько-Волинської держави аж до кінця Другої світової війни — з епізодом незалежної ЗУНР — Галичина перебувала або у межах Польщі або Австро-Угорщини, де при всіх недоліках тодішньої галицько-української долі — можна було таки плекати рідну культуру й поглиблювати політичну думку. А втім, дуже сумнівно і ризиковно казати, що в сучасній державі України галичани грають позитивну, конструктивну ролю. Нахил до патріотичної фразеології, до демонстрацій, до проголошування екстремних гасел — це ще не докази державницької думки й державницького діла: у Львівській, Івано-Франківській і Тернопільській областях адміністраційний нелад такий, як і за Збручем. Українці родом із Галичини не мають більшого організаційного таланту, як їх східні брати, а щодо розмаху — вони провінціяли.

Це міркування на марґінесі роковин історичного Першолистопадового перевороту 1918. Найсвітліший момент цієї події — заманіфестування галицької вітки українського народу, що вона була соборницькою, а не сепаратичною. Тому був час, що Галичину назвали „Українським П'ємонтом", — паралеля з цією італійською провінцією, з якої зродився гін до з'єднання Італії.

Віддаймо поклін жертвам війни за український Львів і за Галицьку землю. Сьогодні вже й у польській літературі є таврування польських „львівських дітей", які розпочали стрілянину на вулицях Львова. Це вже давні часи, але вони займають тривке місце в історії України.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ моряки завернули на Гаїті 15 втікачів, які на човні намагалися дістатися до берегів З'єднаних Стейтів. Від часу вигнання президента Арістіда з Гаїті берегова охорона ЗСА депортувала 41,000 осіб. Усім їм відмовлено у праві доводити, що вони втікали з острова не через економічні, а через політичні причини.

Під час громадянської війни в Росії 1918—22 роках представники „білого" руху, на чиїй стороні був закон та справедливість, вважали неприпустимим нагороджувати своїх героїв офіційними нагородами країни. На жаль, ця морально-етична проблема пройшла повз президента Боріса Єльцина. Його швиденько оголошені укази про нагороди учасників придушення спроби розв'язання 2-ої громадянської війни трохи віддають большевизмом з їх численними „героями громадянської війни". В цивілізованих правових державах такі вияви недоречні, їх треба брати в лапки. Саме поспішне нагородження загиблих та живих учасників кривавих подій 3-го—4-го жовтня у Москві залишає неприємний осад у свідомості багатьох росіян та й не тільки у них.

Микола Муратов

НЕ ТАКА СТРАШНА ВІЙНА, ЯК ЇЇ ГЕРОЇ

У численних репортажах та публікаціях на цю тему, на мій погляд, пропущено одну цікаву подробицю у характеристиці головних діючих осіб кривавої московської драми. Збройне зіткнення фактично очолювали з обох сторін герої колишнього Совєтського Союзу. Причому героями вони стали у ганебній афганській війні, котра не принесла нічого крім горя народам обох країн.

І так, на світанку 4-го жовтня герой колишнього СССР, міністер оборони Росії Павєл Ґрачов особисто очолив парашутно-десантний полк, а також додані до нього танкову роту та підрозділи спеціяльного призначення й повів їх на штурм адміністративного, цілком цивільного будинку Верховної ради Росії, котрий до речі, він захищав від путчистів у серпні 1991 року. Кажуть, що тоді через його тверду проєльцинську позицію, як командуючого повітряно-десантними військами, заколотники не пішли на штурм „білого дому", як центру антикомуністичної опозиції. У жовтні 1993 р. за іронією долі все сталося навпаки.

Другий герой Совєтського Союзу, колишній віцепрезидент Росії Алєксандр Руцкой очолив безглуздий акт оборони будинку парляменту. „По-геройськи", кажуть відповів він на пропозицію здатися. Мовляв, „Руцкіє не здаються". Коли він у 1991 році боронив „білий дім", то тоді це було проявом мужности. Тепер же „геройзм" Руцкого виглядав трагікомічним фарсом маніяка.

Третім героєм цих безглуздих кривавих змагань, при загальному непорозумінні багатьох спостерігачів, став міністер внутрішніх справ Віктор Єрін. Можливо він і заслуговує найвищої нагороди країни, бо він, мабуть, єдиний серед особистого складу міліції, йому підпорядкованої, узяв участь у приборканні бунту. Решта міліціянтів скоренько розбіглася й поховалася ще в середині дня 3-го жовтня і, як писали газети, зайняла „очікувальну позицію". Москва, таким чином на півдоби залишилася у полоні „російського бунту, безтямного і нещадного", говорячи словами Пушкіна. Зате міліційні герої показали себе під час комендантської години та надзвичайного стану в Москві, б'ючи усіх підряд затриманих ґумовими кийками, а то й чобітьми. Особливо, пишуть в газетах, дісталося журналістам. А служба державної безпеки, яка зросла на придушенні інакодумців, виявила повну бездіяльність. Попередньо не невтралізували екстремістів.

Наслідок дій героїв та героїчних вчинків дуже сумний. Офіційно загибло 150 осіб, біля 1000 поранених. Ці ґрупи пройшли через морги міністерства охорони здоров'я. Але тіла вбитих в самому будинку „білого дому" з числа прихильників парляменту (офіційно їх біля 40) в московські міськи морги не потрапили. Де вони? Вірніше скільки їх? На цей запит відповіді покищо нема. Невже їх 500, як передало агенство Ройтер?

Міліція не могла цілком закрити доступ до місця бойових дій для численних „ловців ґав", тому серед них багато випадкових жертв. Крім того пошкоджено три великі адміністративні будинки, ремонт яких вимагає десятків більйонів рублів. Ось такий у Росії розподіл влад і демократія.

Як довго Росія ще залишатиметься невичерпним джерелом теле-радіо-газетних новин — одному лише Богові відомо. На мою думку, правдивий геройзм проявили лише журналісти. Цей геройзм піде на користь матері — історії. Він порятує нас від чергової мітологізації та історичної фальсифікації. Завдяки американській телевізійній компанії Сі-Ен-Ен, майже увесь світ бачив штурм московського „білого дому", в усій його шокуючій непривабливості. Це вже не дозволить створити красиву леґенду про геройзм учасників подій, як було після „штурму" Зимового палацу в Петербурзі 1917 року.

Хочеться думати, що „парашутно-десантне право" та „бронетанкова" героїчна ментальність не залишать паростків у російському суспільстві й у президента Єльцина і що в росіян не буде проблем зі старими та новими героями. Покищо є така надія.

На сумні роздуми наводить аналіза демографічного стану в Україні за перше півріччя цього року, оприлюдненого нещодавно Міністерством Статистики. Народ України вимирає — за півроку нас стало менше на 97,000 осіб, зменшення становить 3,8 особи на 1,000 жителів.

Юрій Стефанівський,
Львів

ВИМИРАЄМО?

Від потуреччення, польщення, знімеччення, змадярщення, зрумунщення та зросійщення Україну у всі часи рятувало здорове українське село, яке зберігало ґени українськости і у часи найстрашніших потрясінь, рятувало та відтворювало націю. Не випадково вістря голодоморів 1921—23, 1932—33 та 1947 років їх московськими організаторами спрямовувались перш за все проти українського селянина. Сьогодні темпи зменшення сільського населення України перевищують середньодержавні у 3,4 раза і становлять майже 13 осіб на 1,000 населення.

Демографічні показники у нашій державі значно погіршилися навіть у порівнянні із відповідним періодом минулого року. В першому півріччі цього року на 1,000 жителів у нас в середньому припало 10,9 народжених і 14,7 померлих (вторік відповідно 11,7 та 14,0).

Найвищою є народжуваність в Західній Україні: на Рівненьщині — 15,7, Закарпатті — 15,2, Волині — 14,7, Івано-Франківщині — 14,0, Львівщині, Тернопільщині, Буковині, Хмельниччині — близько 13,0 народжень на 1,000 жителів. Найнижча — у Севастополі — 8,2, Києві — 8,9, Донеччині та Харківщині — трохи більше 9,0. Врешті областей цей показник коливається від 9,7, на Чернігівщині до 11,6, на Миколаївщині. Рівень смертности є найвищим на Чернігівщині (18,0 па 1,000 населення), яка чи не найбільше постраждала від Чорнобильського лиха, найнижча — 10,4 у Києві (очевидно, за рахунок кращого медичного обслуговування столиці у порівнянні з іншими реґіонами держави).

До традиційної трагічної динаміки демографічних тенденцій — екології, останнім часом долучилися чинники, зумовлені тотальним зубожінням нашого народу, який стараннями антиукраїнських промосковських урядів Масола — Фокіна — Кучми, а віднедавна Звягільського доведено із стану бідности до нужденности. Їх діяльність та бездіяльність Президента Кравчука об'єктивно спрямовані на руйнування економіки України і знищення вистражданої кров'ю багатьох поколінь нашої державности, ослаблюють нашу державу і знову штовхають нас у задушливі імперські обійми північного сусіда.

Щодо перспектив, то те, що Президент та Парлямент практично в повному складі залишили на посадах відверто ворожий Україні майже стовідсотково російськомовний уряд колишнього прем'єра Кучми, практично усі посади у якому посідають промосковсько настановлені зкорумповані червоні директори та колишні партійні апаратники, не залишає жодних надій на покращення ситуації, принаймні у найближчому майбутньому. Хіба нові вибори дають шанс обрати новий Парлямент, який на відміну від тепершнього, призначеного, з невеликим винятком, обласними комітетами КПСС за часів недоброї пам'яті червоної імперії, зможе призначити новий уряд економічних реформ і примусить його та Президента почати розбудову української самостійної соборної держави не на словах, а на ділі. А покищо народ, до якого ми волею Бога маємо честь належати, мовчить, стиснувши кулаки і, хоч живе впроголодь, але не тратить віри в майбутнє.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про наших „неофашистів"

В останніх місяцях щораз більше світова преса б'є на сполох, а зокрема американська, на тему пробудження нової хвилі крайньо правих течій серед молодого покоління, яке ісповідує фашизм чи націонал-соціялізм. Прихильників чи членів такого напряму називають популярно неофашистами.

Зростання неофашизму зауважується не лише в Німеччині, але в інших західніх країнах Европи. Не бракує їх і в Північній Америці та знаємо про їхню активізацію у середніх стейтах ЗСА.

Саме минулого тижня щоденник „Ню Йорк Таймс" присвятив активності неофашистів у Німеччині цілу сторінку, розглядаючи причину цього руху. Бачили ми також у телевізії демонстрації в Англії, тамтешніх неофашистів, як також демонстрації проти них чужинців. Групи неофашистів влаштовують погроми, вважаючи, що їхні держави не повинні бути притулком для все нових сотень чужих поселенців, чи втікачів із держав Східньої Европи і Азії.

Незалежно як критично оцінювати зростання неофашизму, як бачимо на Заході він має свої підстави у бажанні затримати батьківщину у чисто національному вигляді, без напливу чужих елементів. Значить, коли навіть така настанова не правильна — вона у крайніх елементів находить оправдання.

Показується, що неофашизм зайшов, однак, вже надобре також в Україну — тільки фатальні наслідки фальшивих ідей, які у нас навіть не мають національного ґрунту, загально — невідомі. Про них говориться радше пошепки, і ані громадськість, ані державні чинники досі не боряться із тим новим рухом належно. Не бачимо у пресі України забагато вісток чи статтей на тему цієї нової „пошести", яка шкодить розвиткові нашої молодої держави.

Ось саме перед кількома днями прийшов лист від молодої людини, яка належить до „Студентського Братства" у Львові, а в ньому находимо точний опис погромницької дії українських послідовників неофашизму, що їх там називають від їхнього убору „чорносорочниками". В листі читаємо дослівно: „Четвертого жовтня до домівки братства ввалилося увечорі 40 чоловік у чорних сорочках зі значками 'зорро', з ґазовими пістолетами. В домівці тоді було сім хлопців та п'ять дівчат. Першим на дорозі їм попався А., дістав в пах, впав, його скопали, він пробував встати, за що дістав ще раз і після того його завезли до лікарні. Хлопці боронили його лежачого, щоб ті звірі хоч по голові не копали. Потім вони почали зливати навколо все ґазом, а коли дівчата в кухні задихалися від ґазу, хтось вибив вікно і покликав міліцію. Потім виявилося, що на нараді в міському штабі Студентського Братства одноголосно силами СНПУ, яка являє собою кістяк міського (студентського) братства, наше братство політехніки розпускають, а створюють новий осередок студентів політеху, які мають пряме відношення до СНПУ. Коли наш голова вийшов з цієї наради, то скопали 15 чоловік, одного загрузили в машину, бо не міг йти, завезли до нашої домівки і вигрузили. Отже виходить, що побили тих студентів, що зв'язалися з Українською Республіканською Партією і т. п. як 'відступників'. Знищили вони також нашу домівку. Як думаю про це все, то мені трусяться руки. До чого то все веде???"

Читаю цей лист і ставлю це саме питання: до чого все це йде? Відомо, що це не перший виступ т. зв. чорносорочників, які вже написувалися розбоєм в Харкові і Полтаві, як також словесними випадами на конґресі студенства у Києві. Пишуть нам, що „вони фінансовані Америкою", але хто стоїть за тим і хто поштовхує їх до такої „діяльности" насправді невідомо, бо відпекуються від того усі відомі на Заході українські політичні середовища. Одне певне, що ця т. зв. діяльність — це тероризм, який не можна легковажити як невинні молодечі витівки. Не забуваймо, що ці молоді люди це майбутні наукові чи фахові сили, громадяни, а може і керівники політичного і державного життя України. Ми тут подали один із останніх нападів „чорносорочників", але нам відомі інші подібні попи си.

Чи не час про цей застрашаючий об'яв голосно говорити і спільно усім нам його поборювати? У патріотичних колах ми маємо вже проблему із браком єдности, з розбиттям на партії і „партійки", а тепер приходить ще до голосу „право п'ястука" серед молоді, яка є нашим майбутнім і нашою надією. Чи можемо втратити цю надію?

О-КА

Оксана Сновидович-Мазяр

ЯКУ СИЛУ ТАЇТЬ У СОБІ СЛОВО?

IV

Сьогодні у пам'яті прискорено „листаю" давню книжку під назвою „Львів". Так це — він. І оживає оживає та давня, але незабута казка його старих вулиць, якими ступала нога багатьох славних людей. Один з них — Іван Федорович (відомий в сучасній Україні як Іван Федоров). Чому він? Ім'я Першодрукаря для мого народу стало символом національного поступу, хоча він не був українцем. В „Історії України" Михайла Грушевського є цікавий опис про двох московських друкарів. „Іван Федорович і Петро Мстиславець, що мусіли тікати з Москви від розгніваного друкарського новиною московського народу". Багато тих, хто допомагав цим непересічним людям втратили охоту до нововведення, бо розчарувалися в доцільності своєї праці. Може й це відповідь на те, чому на такій величезній території, яку загарбала Росія, люди так бідують — одні бояться усього нового, а інші — ненавидять сміливої думки і нищать усе проґресивне в самому паростку та до кореня...

...Львів прийняв Федоровича. Він вдався під крила Львівського братства, але й братчикам було нелегко — були зайняті побудовою церкви і не спромоглися йому на звичайну матеріяльну поміч. У жалюгідних умовах і з великим зусиллям 24-го лютого 1574 року в Україні таки з'явилася перша друкована книжка „Апостол".

Через усе те друкарня скоро опинилася в заставі у жидів і нею почали торгувати чужі купці. Сам друкар так і помер 1583 року не доконавши справу, хоч дуже цього хотів. Львів'яни розуміли, що не можна було втратити цього скарбу — друкарні. Самі бідуючи, таки докладали зусиль, щоб її затримати. Це не випадковість, бо впродовж століть мій народ, переживаючи матеріяльні нестатки, завжди був багатий і сильний духом та непохитною вірою. Українці розуміли, що означає залишити для наступних поколінь спадщину-літопис. Усність — річ короткотривала, тільки записане береже від забуття і не так легко піддається до спотворення.

Сто років тому скромний отець Грушка — греко-католицький священик, що ділив недолю зі своїми земляками-заробітчанами у далекій від України американській землі, запалився ідеєю підтримати бодай слабеньку ватру рідного в кожному з них. Може, як ніхто інший розумів як стомлені їх душі тугою за домом. Зі словом йшов до них — словом вчив, радив, словом згуртовував. Писаним словом заходив в кожен дім, стукав у серця й наполегливо пригадував, що не сміє забувати людина свого роду, свого слова, усього, що дароване Небом, бо „...Бог було Слово", а як же ж зрадити Бога?

Важко вгадати як виглядає людина, яка ніколи не зустрічалася в твоєму житті, однак досить пізнати, що вона зробила доброго для людства і без сумніву розумієш — це була Людина. Душпастир, пророк і світоч, о. Грушка запалив український смолоскип від чистого вогню Свободи і ним освічував тернистий шлях українців-піонерів на американській землі. Горить він і донині, палає святим вогнем і закликає на рідний вогник надії мандрівні душі. Їм він відкрив ту силу, що таїть в собі слово.

Повертаюся думкою давністю менш як п'ять літ. Скільки відбулося за такий короткий час не в житті окремої людини — в житті нащої батьківщини незабутні хвилини, коли рвалися вікові кайдани, а над цим розбурханим морем гордим птахом злітало найсолодші слова — Свобода! Україна! Незалежність!

Різні ширилися чутки, але достовірна правда приходила зі сторінок нелеґально створених часописів. Мов реліквію зберігаю перше число „За Вільну Україну", яке передавалося з надійних рук в руки. Назва не була випадковою — повне протиставлення до облудної газетки, яку ліпили комуністичні посіпаки під назвою ніби на глум — „Вільна Україна". Часопис „За Вільну Україну" добре відомий у нашій батьківщині і користується пошаною серед народу за безкомпромісність і цілеспрямованість. Богдан Вовк — теперішній головний редактор — людина вдумлива, емоційно зрівноважена знаючи свою справу не пошукує за „легкими сенсаціями", якими часто сповнені деякі газети в Україні. Матеріял, що подається читачам в кожному числі — добре опрацьований і на часі. Більше б таких часописів!

...Пам'ятні для мене і ті дні, коли поспішала на Площу Свободи у центрі міста (такої назви в 1989—90 роках не знайшли б на мапі міста — так її назва народ і так, мабуть називатиметься), щоб встигнути купити чергове число рухівського „Поступу". Було, що читати, над чим думати і як діяти.

... Холодного березневого дня 1991 року переступила поріг ні, не халупки, а новітнього будинку — зі скла і бетону — типово американської будівлі, в якій просторо розмістилася редакція однієї з найстаріших українських газет в світі — „Свобода".

Весна тільки боязко вступала в свої володіння і до тепла було ще далеко, бо зимні вітри вигравали на трубках моторошні мелодії. Тут було ясно, затишно, родинно. Сердечне знайомство з творчою душею часопису — усіма редакторами та допоміжним персоналом, хоч коротка, але цікава розмова з головним редактором Зеноном Снилком започаткували співпрацю з „Свободою", яка успішно продовжується вже понад два роки. „Свобода" для мене стала ще й тим місцем, куди, як до рідного дому линуть думки: „Що нового, як там усе?"

Хтось сказав, що тільки дуже чемним вдається побачити ориґінальне перше число „Свободи" — це справді цікаво для допитливих, але це й скарб і святиня для

(Закінчення на стор. 3)

Американсько-українська...

(Продовження зі стор. 1)

творить останню з імперії в потенційно демократичну державу". Торкаючись проблем України, він зазначив, що хід останніх подій в Росії, її політична нестабільність та мілітаризація збільшили тиск в намаганні відновлення кордонів колишньої імперії. „Я не вважаю, що Росія візьметься за здійснення агресивних дій проти України, але далі проводитиметься непрямий тиск і дестабілізація ситуації, як також використовування внутрішніх труднощів України". „Захід дотепер недостатньо допомагав Україні; тепер справа міняється і Адміністрація ЗСА звертає більшу увагу на Україну. Ми виправляємо недбальство останніх років. Але й Україна не вповні використала шанси, коли СССР потерпів крах і настала можливість швидкого зміцнення нової держави. Недостатньо тоді було зроблено для того, щоб заініціювати вичерпну програму реформ... Два роки тому Росія і Україна були на приблизно однаковому економічному рівні, зіткнені з більш-менш однаковими труднощами. Сьогодні ж росіяни є в кращому економічному становищі. Існує можливість, що ця прогалина ще більше розшириться, і це потягне за собою політичні наслідки... Необхідно, щоб українське керівництво спрямувало всі зусилля на створення правильної концепції майбутнього, що потребуватиме мобілізації емоцій та енергії українців. Якщо цього не буде зроблено, то економічні труднощі, спонукані ззовні політично, створять розподіл і предиспозицію безпосередньо до переглянення питання про існування незалежної держави. Вирішальним є створення візії-образу України як конструктивного члена центрально-европейського суспільства, України, яка з її історичними традиціями була б членом европейської цивілізації, евпропейського досвіду — економічно і політично. Це не виключатиме економічної співпраці з Росією та сусідніми державами, але це означає дефініцію цілі та ідентичности, які мобілізують українців... І ви, американці українського походження, — сказав на закінчення прелеґент, — можете відіграти конструктивну ролю, наполягаючи на проведенні в Україні швидких реформ, створенні послідовної програми, зосередженої на перебудові України шляхом внутрішньої посвяти і зусиль. Створення візії України в міжнародному світі є вирішальним, — підкреслив д-р Бжезінскі.

У своєму слові під час прийняття новопризначений амбасадор ЗСА до України В. Міллер сказав, що наступні роки будуть важкими, "і потрібні максимальні наші зусилля, офіційних і приватних чинників, щоб справа мала успіх... Спільні цілі ЗСА та України, — сказав амбасадор, — це збереження цілісности і незалежности України, допомога їй на шляху до створення демократичного уряду, сприяння леґальним реформам та розвиткові економіки з міцним приватним сектором".

Конференцію відкрив у суботу, 9-го жовтня, президент Вашінґтонської Групи Микола Баб'як. З промовою виступив перший амбасадор ЗСА в Києві Роман Попадюк. Будучи свідком історичного відродження української нації та перших кроків взаємовідносин України з країнами Заходу і провівши в Києві 14 місяців, Р. Попадюк дав аналізу ситуації в Україні та розповів про політичні відносини між ЗСА та Україною, зазначивши, що він висловив свої спостереження, які не обов'язково відображають позиції адміністрації Б. Клінтона.

Вручення нагороди Дж. Соросові на руки д-ра О. Гаврилишина (справа). Нагороду вручає голова ТВҐ М. Баб'як.

Промовляє Р. Попадюк.

Р. Терлецький

„Перед Україною стоїть багато перешкод в процесі державобудування. Ніде ці перешкоди не виявляються більше, як у неспроможності використання Україною власних ресурсів та створенні послідовного, раціонального економічного пляну. Ця неспроможність є результатом тиску, зсередини і ззовні, зумовленого політичними, економічними та соціяльними проблемами держави... Однією з найважливіших проблем є нестійкі відносини з Росією, особливо у сфері торгівлі нафтою. Іншим зовнішнім фактором, який б'є по розвиткові економіки України, є недостатня допомога зі сторони Заходу". „ЗСА повинні проявляти більше активности стосовно до України, — підкреслив промовець, — особливо у сприянні економічному розвиткові, безпеці України, а також створенні ясного політичного підходу, який затвердить важливість України".

„Помилки в нашому підході до України привели до скептичного відношення Києва до ЗСА. Однією з помилок була відмова адміністрації Клінтона запросити колишнього прем'єр-міністра Л. Кучму у квітні".

Клопотання амбасади Р. Попадюка перед американським урядом про збільшення допомоги для стабілізації економіки України не принесли належного успіху з трьох причин: ЗСА мають свої власні внутрішні проблеми; відмова України в досягненні домовлености з Міжнародним Монетним Фондом і „зайнятість Вашінґтону Росією". „Допомагаючи устабілізувати життєздатну Україну, ми робимо вирішальний крок в запобіганні відновлення імперії".

Міжнародне сприяння Україні

Такою була тема першої сесії конференції; обговорено деякі поточні програми американського уряду та міжнародних організацій, призначені на допомогу Україні. Модератором сесії був віцепрезидент ТВҐ Андрій Бігун.

Ґреґорі Гуґер, директор Аґенції міжнародного розвитку, сказав, що навесні 1993 року його організація вирішила підтримати процес приватизації в Україні, базуючись на тому, що приватизація є одним з основних елементів реформи в державі. Для співпраці з українським урядом було послано коло 30-ти дорадників із ЗСА з цієї ділянки, які знайомили з основами приватизації та ринкової економіки з врахуванням впливу, який ці фактори матимуть на людей. Ґ. Гуґер був вражений величезним аґрокультурним потенціялом України. Він назвав її „золотою копальнею".

Для розвитку аґрокультури в Україні було призначено 38 міл. дол., з них — 7 міл. з фондів аґенції і 31 міл. з аґробизнесових ком-

(Закінчення на стор. 4)

Виставка картин і літературний вечір Е. Андієвської

Емма Андієвська широко відома як поет і прозаїк. Але вона далеко менше відома нашій спільноті в Америці своїми малярськими працями, хоч в останніх п'яти роках малярство стало чи не найплідніщим і найдинамічнішим жанром Е. Андієвської.

Але в Европі й Україні — якраз навпаки. Популярність малярських праць Е. Андієвської зростає так динамічно й драматично, як і її творчість. В Европі мала вона понад десять виставок (найбільше в Німеччині), які звертали увагу й викликали відгуки критики. А 29-го квітня газета „Зюддойче Цайтунґ" помістила велику статтю Алоїзії Бон про малярство Андієвської під назвою „Поезія фарб і цілісність у фраґменті". У 1994 році плянується велика виставка її картин в Торіно, Італія. Італійська мистецька енциклопедія готує теж гасло про малярство Емми Андієвської.

В Україні Андієвська мала виставку в Івано-Франківському, у Львові та п'ять виставок у Києві.

Е. Андієвська називає свої малюнки метафорами в кольорі. Цими метафорами вона створила дивний казковий світ, наче бачений крізь очі дитини. Світ цей заселений дивними істотами й об'єктами. Але істоти Андієвської — добрі, при першій зустрічі з глядачем вони стають друзями, а то й рідними тому глядачеві.

Нюйоркські любителі мистецтва матимуть нагоду познайомитись інтимніше з малярством Емми Андієвської: 5-го листопада в галерії ОМУА буде відкриття її виставки. В додатку Е. Андієвська буде читати на відкритті свої „Казки". Це теж маловідомий літературний жанр Андієвської, — лише декілька „Казок" друкувалися в журналі „Світо-вид", хоч Андієвська й приготовила до друку цілу книгу „Казок". Отже, і малярськи, і літературно заповідається унікальний вечір. Відкриття відбудеться 5-го листопада ц. р. в галерії ОМУА, 136 Друга авеню, 4-ий поверх.

Б. Б.

ДОПОВНЕННЯ

У подяці, з причини похорону нашого батька св. п. Патріярха Мстислава І, нехотячи пересчено Миколу Плав'юка, голову ПУН. Щиро просимо вибачення. — Тамара Яровенко з родиною св. п. Патріярха Мстислава.

Яку силу таїть у собі слово?

(Закінчення зі стор. 2)

тих, кому дороге все рідне. У Філядельфії, в Франклин Інституті довелося мені бачити друкарський апарат-верстат ідеї Бенджамина Франклина, а поряд — вже видрукований примірник.

Пригадую в музеї дівчинка-школярка тоді незрозумілою для мене мовою щось запитувала у миловидної жінки, яка була поряд. Єдине, що долинуло і було зрозумілим „Мамі". І якось мимоволі прийшло на думку — слово „мама" в багатьох народів звучить однаково, але ніде більше в світі не почуєш „батьківщина" і „Україна".

Які почуття викликало в моїй душі побачене — захоплення, пошану, гордість за цю наймогутнішу в світі державу на яку, мов, на рай дивляться мільйони обездолених з цілої землі за усі дива разом взяті. Але тільки якесь особливе, що навіть словом важко передати (те, що можна тільки пережити) збентеження, коли торкнулася пожовклого від часу, але не постарілого за ідеєю першого числа „Свободи" складеного дбайливою рукою о. Грушки.

Многая літа, дорога, „Свободо"! Впевнено вступаєш в своє наступне століття, гордо усвідомлюючи, що йдеш шляхом віри і правди, керована ясною зорею вільної України.

* * *

Часто мене запитують — яким сантиментом послуговуюся, що дописую до часописів. Таки важко відповісти — бо й сама не знаю чи це якийсь приглушений, нерозкритий докінця Божий дар, що відступив перед покликом сучасности, а тепер манить як далека зоря дивною силою слова. А, може, „я тільки пташка, яка шукає своє загублене крило"?...

Американсько-українська...

(Закінчення зі стор. 3)

паній ЗСА. Задумом одного з проєктів є представлення Україні курей високої якости замість тих, які мають дегенеровану генетичну систему, спричинену неправильними діями совєтського фармового господарства.

Представник фундації „Евразія" Джим Кешл запропонував, щоб члени ТВҐ та інших подібних організацій подали інформації та ідеї, кому з України, особливо серед молодого покоління, варто надавати допомогу, а також просив подавати ідеї для проєктів нових інвестицій.

Фундація є новою приватно керованою допомоговою організацією, яка спільно з Агенцією Міжнародного розвитку ЗСА надає ґранти до 100,000 дол. для програм технічної допомоги, навчання та освіти в державах колишнього СССР (крім балтійських).

Моника О'Кіф, відповідальна за Україну при Інформаційній агенції ЗСА, сказала, що агенція випускає для України відеофільми про те, як розпочинати бизнес, щотижневу програму „Вікно в Америку" по Українському телебаченні, а також українську версію популярного журналу „Америка". Доповідачка розповіла також про інші програми: обмін студентами, візити українських парляментаристів для обміну ідеями з американськими колеґами, обмінні програми між університетами, затруднення українських перекладачів і видавців для випуску американських книжок в Україні.

Асистент екзекутивного директора Світового банку Сергій Кулик, колишній дипломат Української місії до ООН та відповідальний за справи економіки в амбасаді України у Вашінґтоні, пригадав, що після розпаду СССР Україна першою з колишніх республік подала прохання прийняти її у члени Світового банку. Були перечислені деякі найголовніші проєкти, які вже мають свої фонди; серед них — проєкт переврзєнь по Чорному морі; вантажний порт для нафти в Одесі та українсько-польсько-чехословацький центр охорони довкілля. Прелеґент підкреслив, що уряд України повинен рішуче користати з пропозицій Банку, Міжнародного валютного фонду, Міжнародної фінансової корпорації та інших подібних інституцій.

Бизнесові відносини — безпосередні рапорти

На цій сесії (модератор — Андрій Бігун), можна було почути розповіді про розвиток підприємств від тих, які ці підприємства почали. Марійка Гельбіґ, президент подорожнього бюра „Сковп", яка відкрила готель в Івано-Франківському у спілці з австрійською фірмою, натрапила на труднощі у зв'язку з недотриманням угоди зі сторони українського спільника. Американсько-австрійські спільники, які вклали вже 100,000 дол., були змушені замінити українського спільника.

Юрій Чопівський, мол., засновник спілки відновлення готелю в Києві, поділився проблемами, які його фірма мала з будівельниками і доступом з вулиці до готелю у кінцевій фазі реставрації будинку.

Менеджер чикаґської фірми Еф-Ем-Сі, яка займається випуском хемікалій, індустріяльних та агрокультурних машин Джеймс Реґен говорив про продажу пестицидів Україні в заміну за молясу з цукрових буряків. Проблема полягала в тому, що при перевезенні через Латвію моляса замерзала. Тому прийшлося фірмі будувати спеціяльну пристань на березі Чорного моря, де температурні обставини дозволяють перевантажувати молясу на кораблі.

Головною темою віцепрезидента фірми E-Z-EM Андрія Зваруна, доповідача з розвиненим почуттям гумору, була розповідь про пошуки в Україні партнера для продукції та торгівлі медичними інструментами. Три подорожі з цією метою не увінчалися успіхом, тоді як вистачило однієї поїздки до Туркменістану, щоб заключити таке домовлення. Доповідач висловив бажання, щоб було більше можливостей почерпнути інформацію про людей, з якими нав'язується співпартнерство.

Орест Єйна, президент фірми Джемар Інтернешенел, розказав про труднощі в зв'язку з провадженням піццерії у Львові (його партнером є мала їдальня). Це підприємство тяжко провадити, бо до половини дня вже невистачає продукту. Іншою проблемою є боротьба з вуличним хуліганством.

Цікавим був виступ заступника посадника міста Харкова Леоніода Рубаненка. Він зазначив, що Харкову, важливому індустріяльно-науковому центрові, бракує відповідного летовища. Саме будівництвом такого летовища він і займається. Порада Л. Рубаненка: в залагодженні будь-якого підприємства не слід тратити час на бюрократів у Києві, а контактуватися відразу з місцевою владою і підприємцями.

Виступ депутата І. Деркача

Під час полуденка учасники конференції мали змогу почути доповідь народного депутата України, члена Комісії з питань оборони і державної безпеки України, голови СУМ в Україні Ігоря Деркача. Висловивши надію, що 1994 рік стане роком великих змін, бо відбудуться перші дійсно демократичні вибори в країні, він очікує створення демократичної коаліції, яка виграє в цих виборах. Як член комісії з питань оборони, він ствердив, що "сам факт існування в Україні ядерної зброї ґарантує нашу безпеку". Час, страчений українським урядом на справи державної оборони, — сказав доповідач, — відволікав його від зосередження над важливими економічними справами. Україна повинна прямувати вперед до приватизації малої індустрії та підприємств, щоб створити інфраструктуру для дальшої приватизації.

Сесія з питань мистецтва

На третій сесії під назвою „Мистецтво", модератором якої була Лариса Чопівська, президент Сі-Бі-Сі і голова Мистецького комітету Вашінґтонського мистецького товариства, виступили Дмітро Марков, культурний атташе амбасади України у Вашінґтоні, кіномистець Славко Новицький, працівник Міжнародного телебачення при Інформаційній агенції ЗСА, Роман Терлецький, директор Вашінґтонської опери, Даґлас Вілер, директор Вашінґтонського мистецького товариства, і Вірляна Ткач, режисер Мистецької групи „Яра".

Д. Марков перелічив ряд важливих подій в справі презентації української культури в ЗСА. Він сказав, що через важку економічну ситуацію виділяється замало фондів на справи культури в Україні. „Культурні зв'язки між Україною і ЗСА можуть бути поглиблені, якщо буде створений культурний центр при амбасаді у Вашінґтоні та Американсько-українське товариство".

С. Новицький сказав, що помимо застарілої апаратури українська фільмова індустрія випускає документальні та мультиплікаційні фільми світової кляси, які можна б продавати і на Заході. Мистець також ділився своїми спостереженнями про співпрацю з колеґами з України.

Р. Терлецький підкреслив, що Україна має надзвичайно здібних оперових співаків, які з огляду на низьку платню покидають батьківщину і зв'язуються з оперовими компаніями Заходу, де в додатку до вищої платні одержують можливість підвищувати свої професійні кваліфікації у видатних педаґогів.

Д. Вілер радив українським мистцям зв'язуватися з американськими мистецькими аґентами для того, щоб знайти вихід на американську сцену. Для цього слід плянувати турне на один-два роки наперед.

Він звернув увагу, що участь амбасади є обов'язковою, якщо мова іде про введення українського мистецтва в американське русло.

В. Ткач розповідала про постановку двох двомовних спектаклів в Америці та Україні, як рівнож про підготову третього та детально зупинялася на труднощах, з якими зіткнувся її театр в Україні.

Радіо і телебачення в Україні

На цю тему проводилася четверта сесія конференції, модератор — Адріян Кармазин, журналіст передачі „Голос Америки". Виступили: Василь Зоря, головний редактор українського інформаційного агентства „УНІАР", Петро Фединський, працівник продовж 15-ти років Інформаційної агенції ЗСА, Роман Мельник, чільний працівник канадської телекомпанії Сі-Бі-Сі та Ігор Сліссаренко, представник популярної в Україні телевізійної програми „Гарт".

В. Зоря схарактеризував українську пресу як „провінційну". Багато журналістів іде працювати до Росії, де вища платня. Петро Фединський, диктор щотижневої півгодинної програми „Вікно в Америку", яка передається в Україні, сказав, що однією з проблем українського телебачення є кількісна перевага програм російською мовою. Крім того, відчувається брак українських телевізійних репортерів на Заході, а західних репортерів в Україні. Р. Мельник ствердив, що в системі державних передач намає ніяких законів, ліцензій чи правил розпреділення програм. Ї він, замість того, щоб зосередитися над формуванням незалежної телестанції в Україні, яку мав зорганізувати, опираючись на фонди фундацій Поппера і Сороса, мусів переключити увагу на створення можливостей існування такої телесистеми. Ігор Сліссаренко звинувачтив український уряд у втраті двох років незалежности для проведення реформ в системі телебачення. Прелеґент завважив також, що в Україні існує підкупство репортерів і запропонував створення незалежної комісії, яка б перевіряла ситуацію.

Під час банкету у суботу вечером, Вашінґтонська Група надала почесне звання „Приятеля України" відомому меценатові Джорджеві Соросові „за його визначний вклад в стабілізацію свободи і демократії в Україні". У відсутності Дж. Сороса з огляду на подорож до України нагорода була вручена на руки д-ра Олега Гаврилишина, екзекутивного директора на Україну від Міжнародного Монетного Фонду. (Д-р О. Гаврилишин працював з Соросом над різними проєктами в Україні).

Дж. Сорос, відомий філянтроп угорського походження, почав допомагати в побудові інфрастуктур та інституцій для „відкритого суспільства" в 1979 році, коли він заснував „Фонд відкритого суспільства"; через 6 років він заснував Угорську Фундацію Сороса, а трьома роками пізніше — Совєтську Фундацію Сороса. В 1990 році він розпочав Фундацію Ренессанса, спрямовану на перетворення України у вільну, плюралістичну і незалежну країну; ця фундацію тепер має представників у багатьох містах України.

Отримуючи нагороду для Дж. Сороса, д-р О. Гаврилишин охарактеризував філянтропа як людину працьовиту, скромну і вдумливу; „його не можна назвати мільярдером, скоріше, таких, як він, є один на мільярд".

На банкеті були присутні важливі гості: Едвард Мілянсен, колишній амбасадор ЗСА на конференції роззброєння "SALT", Дейвид Лівайс, колишній заступник секретаря у справах ветеранів ЗСА, Василій Парфьонов, голова Відділу Валюти і економічного розвитку Міністерства фінансів України, Маріуш Гандзлік, дорадник зовнішних справ прем'єр-міністра Польщі.

Неурядові організації

Модератор — Орест Дейчаківський, член комісії ЗСА-Гельсінкі. Виступили: Надя Дюк, реґіональний директор National Endowment for Democracy, Орися Пилишенко, директор програми в National Forum Foundation, Надя Комарницька-МекКоннелл, засновник і президент фундації ЗСА-Україна та Олесь Кузьма, координатор проєкту Фонд Домопоги Дітям Чорнобиля.

Н. Дюк відзначила, що комунізм зруйнував всі нормальні громадські організаційні структури між індивідуалами і державою. Для того, щоби демократія прижилася, треба перебудувати суспільство, що, в свою чергу, може бути проведене найкраще за посередництвом розвитку приватного сектора.

NED — організація, сформована Конґресом ЗСА в 1987 році для прискорення демократичного руху по цілому світі. Вона скеровує фонди до приватних осіб і організацій в Україні та інших країнах через приватні америкнські організації, дві з яких репрезентовані на цьому панелі — National Forum Foundation i U.S.-Ukraine Foundation. Фонди ці передаються групам або окремим особам, які працюють на користь демократії та приватних фірм в своїх країнах. Українська діяспора може багато допомогти у віднайденні демократичних груп та окремих осіб і переданні їм фінансової помочі для вишколу у цій ділянці. Українсько-американська спільнота повинна використовувати всякі шляхи до уряду ЗСА, щоб через нього впливати на демократичні переміни в Україні і формувати опінії про потребу допомоги, — сказала доповідачка.

Орися Пилишенко розповіла, що National Forum Foundation створена в 1992 році і займається підготовою в ЗСА нових провідників України та інших країн в ділянках журналістики, економічних реформ та демократичних політичних процесів, а також посилає фахівців в Україну та інші країни для допомоги урядам і приватним інституціям цих країн.

Ідея заснування Американсько-Української фундації зародилася у Н. МекКонелл після промови В. Яворівського на Конференції ТВҐ в 1989 році.

Одержавши фонди від Інформаційної Агенції ЗСА, Американсько-Українська фундація спроваджує українських парляментаристів до Америки вивчати американський спосіб державобудування, економічного розвитку та знайомитися з перетворенням військової індустрії в громадську.

Фундація Н. МекКоннелл забезпечила існування в Києві Інституту демократії Пилипа Орлика, який поширює принципи державної демократичної системи і вільного ринку. При інституті існує щоденна електронна пошта, яка доставляє найновіші політичні інформації з Вашінґтону. Одним із „секретів" фундації є неприналежність її ні до якої політичної партії в Україні.

Подібно, як у випадку Н. МекКоннелл, думка про заснування Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля появилася у О. Кузьми під впливом доповіді В. Яворівського на конференції ТВҐ в 1989 році. Після декількох поїздок в Україну було створено фундацію, метою якої стало надання медичної допомоги хворим на рака та інші хвороби внаслідок підвищеної радіяції.

Федерації професіоналістів

Створення Федерації Українсько - Американських Професійних та Бизнесових Асоціяцій було темою заключної сесії ТВҐ у неділю по полудні. Євген Залуцький, віцепрезидент Ради Етнічних Бизнесових та Професійних Асоціяцій Канади, поділився досвідом про досягнення успіхів подібної української федерації в Канаді, яка нараховує коло 2,000 членів. Ця група людей є здібна до репрезентацій на державному рівні та реалізації великих проєктів на користь України.

Богдан Витвицький, засновник та теперішній віцепрезидент Асоціяції Українсько-Американських Професіоналістів Ню Йорку і Ню Джерзі, представив представників восьми з дев'яти груп українських професіоналістів. Серед них були: Я. Ставничий від Асоціяції Ню Йорку-Ню Джерзі, Ґ. Воловець від Товариства Українських Професіоналістів Філядельфії, Г. Полатайко від Українського Технологічного Товариства Піттсбургу, Х. Гошовська від Української Американської Асоціяції Професіоналістів та Підприємців Рочестеру, Джан Домінкевич від Баффало Групи, Лідія Чопівська-Бенсон від Вашінґтонської Групи, Анна Мостович від Українсько-Американської Асоціяції Професіоналістів і Підприємців Чикаго і Розалія Капустій від організації Українських Професіоналістів Дітройту і Віндзору.

Було заплановано створення фундації весною 1994 року.

Український національний хор працює

У своєму повакаційному сезоні 1993—94 р. український національний хор почав приготовляти різдвяний концерт. Проби проходять двічі в тижні під проводом мистецького керівника Михайла Длябоги. Концерт відбудеться в неділю, 5-го грудня, в год. 2:30 по полудні в катедральній залі Катедри Непорочного Зачаття, 833 Норт Френклін вулиця, у Філядельфії.

В програмі колядки і щедрівки. Вигідна площа для паркування автомобілів буде під охороною сторожа.

Управа хору запрошує громадянство заповнити залю в часі цього святкового концерту.

Ірина Райнер